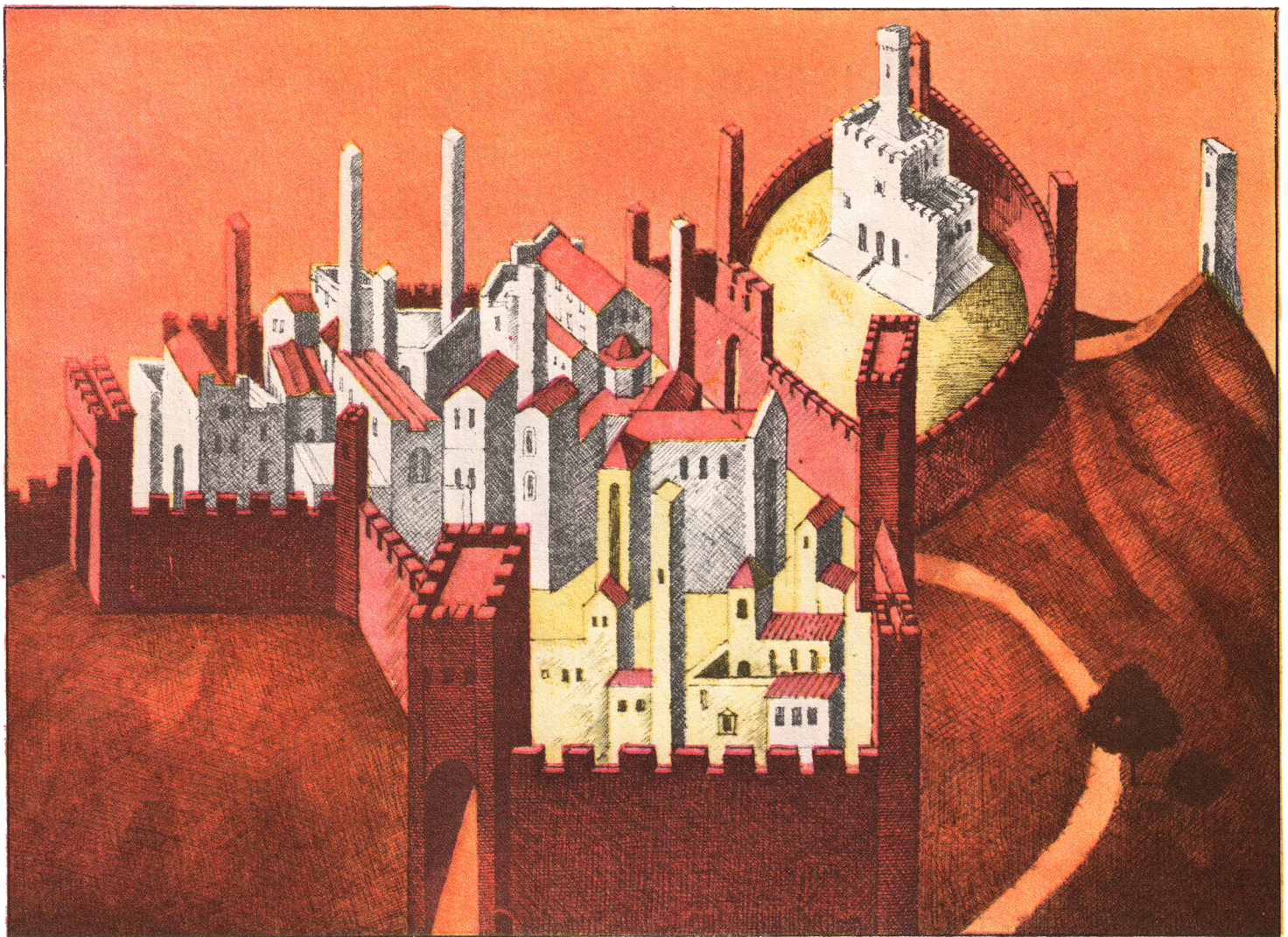

Bertoldo și Bertoldino

Bertoldo și Bertoldino

ândva, în mult îndepărtate vremuri, cu sute și sute de ani în urmă, trăia regele longobarzilor, pe nume Alboino. Și dintre toate cetățile Italiei, deoarece domnia lui se întindea cât vedeai cu ochii, în aproape toată Italia, pe Alboino cel mai mult l-a ispitit cetatea Veronei, când a fost să-și aleagă lăcaș pentru Curtea sa domnească. În tot ținutul stăpânit de el nu se vorbea decât de bunătatea și de blândețea lui, de i se dusesse vestea până dincolo de hotare.

Hărăzit cu o inimă de aur, ori de câte ori avea de împărțit dreptate celor ce îl slujeau, îngăduința și milostivenia îi îndrumau firul gândirii, încât hotărârile lui erau dintre cele mai înțelepte.

Tot pe vremea aceea, în Bretagnana, un sătuc din atâtea câte se numărau în regatul lui, își ducea zilele un țăran numit Bertoldo: pe cât de slut la chip, pe atât de caraghios la trup. Dar cum în cumpăna viețuitoarelor se întâmplă să mai pice și câte o fărâmbă de bine

când talerul încărcat de rău atârnă mult prea greu, tot așa i-a picat și lui Bertoldo de la urcitoarele lui ceva. Îngrozite, când au văzut ce pocitanie a venit pe lume, s-au gândit să-i pălească într-un fel urâtenia aceea a chipului, cu frumusețea spiritului. Și întocmai așa a fost. I-au dat o minte ageră și ascuțită, de nici cumătra vulpe din povești nu l-ar fi putut duce de nas, mintea ei nepărând mai aprigă decât a găștii în fața născocirilor lui Bertoldo. Nici nu se pomenea ca el să nu găsească vreodată răspuns la cea mai întortocheată întrebare și ticluia răspunsul cât ai clipi, de-i uluia pe toți cei de față, care, oricât și-ar fi frământat mintea, tot n-ar fi găsit răspuns mai potrivit și mai plin de duh. Și atunci toți uitau că bietul Bertoldo era hâd și că abia-abia dacă întrecea ca stat, cu o șchioapă-două, un pitic. În schimb, avea capul mare ca bostanul pârğuit în vrej, cu păr roșcat ca morcovul, de-i stătea tot ca țepii de arici în cap; în stânga și în dreapta, două urechi de nu se mai terminau, ca de măgar, fruntea vâlurită toată ca fața apei gonită de suflarea vântului, ochii tulburi și genele drepte și lungi, și ele

Tot pe vremea aceea, în Bretagmana, un sâțuc din

atâtea câte se numărau în regatul lui, își ducea zilele un țăran numit Bertoldo.

Bertoldo și Bertoldino

tot roșcovane. Nasul era mare și borcănat, cu nările largi, gura strâmbă și cât o peșteră, cu doi colți ca de mistreț, de te băgau în răcori la prima vedere. Trupul, așa cum era de schimonosit, se sprijinea pe două fuse de picioare, de gândeai că țineau de alt trup și nu de al lui. Laba piciorului, mare; umbla veșnic încălțat în două cizme înalte, mai ceva ca ale Motanului Încălțat, cu tocuri groase și scâlciate, care îi acopereau rupturile și, în cel mai fericit caz, cârpelile ciorapilor; căci bogat numai la spirit, nu și la pungă, era Bertoldo. Purta o tunică scurtă până la genunchi, cum purtau pe atunci țărani din Longobardia, din pânză de sac, legată cu o sfoară groasă la mijloc.

Stârnea însă fără voia lui un răs de nu ți-l mai puteai stăpâni de câte ori își puneă pe cap pălăria, de altfel, singura pe care o avea, mare cât roata carului și totdeauna mototolită.

Zeflemitor din fire, hazliu, când începea să-și răstoarne sacul de snoave și de cimilituri, el descrețea frunțile sătenilor istoviți de muncă, ajungând omul cel mai căutat din sat, ba chiar și cel mai prețuit, fiindcă îl ducea mintea și la treburile mai serioase, și anume: când se ivea vreo pricină de sfadă în sat, între doi vecini sau între o țarancă și un țaran sau altele asemănătoare, Bertoldo, fără multă pierdere de vreme, cu dreptate, le deslușea, și totdeauna plecau cu toții mulțumiți de la el, fiindcă știa cum și în ce fel să-i împace și să-i sfătuiască numai de bine.

Țărani, consătenii lui, aveau ce câștiga din toate povețele primite. Mai puțin avea de câștigat sârmanul Bertoldo de la ei. Într-o zi, nu știu cum se făcu, fiind el mai plictisit și mai trist ca oricând, i se năzări să-și părăsească satul și s-o pornească, nici mai mult, nici mai puțin, decât spre cetatea Veronei, la Curtea Domnească, unde el era convins că o să se împrietenească cu curtenii și, de ce nu, chiar cu craiul cel mare.

Și cum de la gând la faptă pentru unii cale lungă nu-i, iată-l pe Bertoldo, ca prin farmec, în inima târgului din Verona. Și ce-i fu dat să vadă și să audă, de cum se întâmplă să se afle și el printre veronezi? Două femei mai-mai să-și ia zilele una alteia din pricina unei biete oglinzi; fiecare țipa cât o ținea gura că oglinda e a ei. Când se întărâtaseră ele mai tare, de se împroșcau în neștire cu vorbe de ocară, iată că apare pe acolo și un slujitor al regelui. Pe un ton blând, el le pofti la Curte, unde, le făgădui el, avea să li se împartă adevărata dreptate.

Pe loc s-au potolit amândouă femeile, ca vrăjite, la gândul că se vor duce înaintea regelui celui drept și bun, care fără îndoială că le va mulțumi cu hotărârea lui ce nu dădea greș.

Se grăbi fiecare să ajungă mai iute la ea acasă, să se gătească cât mai frumos, ca apoi să se înfățișeze cât mai repede la Curtea Domnească.

Bertoldo, urmărind, cu sau fără voia lui, la târg, toate câte se petrecuseră, le-a luat urma și, odată cu ele, s-a strecurat și el la Curte. Teama nu-i era să pățească vreun necaz, că vestea blândeții și mărinimiei regelui ajunsese până în satul lui. Așa că-l îmbie curajul și din câte scaune văzu el înșirate acolo, la Curtea craiului, nu știu cum se făcu de-l alese pe cel mai apropiat de scaunul regesc. Numai ce s-a așezat, și curtenii l-au și luat la ochi, și nici că s-ar fi putut altfel, fiindcă nu era el ființa să treacă neobservată; dimpotrivă, urâtenia lui, atât de mare pe cât de rară, ademenea privirea oricui, la fel ca o frumusețe. Regele, nedumerit de ce-i vedeau ochii, se întreba ca toți ceilalți cine o mai fi și pocitania aceea, de cuteza atâta? Și, nestăpânindu-și curiozitatea, îl întrebă direct și fără ocolișuri cine era și ce hram purta. Și tonul lui parcă pierduse din blândețe, ba chiar se întrezărea o fărâmă de dispreț și nemulțumire.

— Cine ești tu? Și ce vânt te-aduce printre noi? îl întrebă regele.

Și cum de la gând la faptă
pentru unii cale
lungă nu-i, ia-
tă-l pe Bertoldo,
ca prin farmec,
în inima
târgului din
Verona.

Și ce-i
'fu dat
să
vadă
și să
au-
dă,

Bertoldo, urmărind, cu sau fără voia lui, la târg

de cum se întâmplă să se
afle și el printre veronezi?

Două femei
mai-mai să-și ia
zilele una alteia
din pricina unei
oglinzi.

Fiecare
țipa cât
o tină
gura
că o-
glin-
da
e
a
ei.

toate câte se petrecuseră, le-a luat urma și, odată cu
ele, s-a strecurat și el la Curte

Bertoldo și Bertoldino

— Domol, domol, că n-am venit cu gânduri rele. Sunt și eu o făptură omenească, deși nu par a fi întocmai, începu Bertoldo fără sfială, privindu-l pe rege verde în ochi. Și vântul care m-a mânat e numai setea de a vedea ce n-am văzut și de a auzi ce n-am mai auzit. Ce vreți? Omul cutreieră, vede, aude, cerne... Eu, bunăoară, țineam morțiș să văd Curtea Domnească.

— Și când ai mai apărut și tu pe fața pământului? continuă regele cu întrebările.

— Când mamei mele i-a sosit sorocul, m-a adus și pe mine în astă lume. Mai multe o fi știind ea, deoarece a ei era grija atunci, și nu a mea.

— Dar de unde ești tu?

— Din câte băsnesc părinții mei și vecinii, din satul Bretagnana, de sub stăpânirea ta. Eu însă n-aș putea jura, căci eram prea mic la naștere să mai pot ține minte până acum.

— Îți mai trăiesc părinții? Ai frați, surori?

— Din câte știu eu, la plecare îi aveam pe toți în viață. Dar pesemne c-or fi murit. Până să plec, când să le spun că-i las cu bine, n-am mai avut cui, fiindcă ei dormeau cufundați într-un somn adânc, de părea să fi fost cel din urmă. Și cum somnul vieții e aidoma somnului morții, cu greu deosebești, de la câțiva pași, de-i unul sau de-i celălalt, așa că cine poate ști de s-au mai trezit în lipsa mea ori ba?

— Îmi place că ești ager la minte și știi a ticlui cu iscusință vorbele, zise încântat regele. Ia să-mi spui acum cu ce seamănă vasul fără fund pe care nu-l poți umple niciodată?

— Cu lăcomia nesătului, se repezi Bertoldo.

— Ce-l arde mai tare pe om după ce și-a pus pirostriile pe cap?

— Limba afurisită a nevestei și sluga necredincioasă.

— Care-i boala cea mai rea și nici leac nu are?

— Dacă nu-i nebunia, e prostia.

— Ce caută un om necăjit și nu vrea să găsească?

— Găurile din cămașă și șoarecii din casă.

Înveselit de șuguielile lui Bertoldo, regele se învoioși mai departe cu tot felul de nebănuite întrebări.

— Ce cusur au tinerii?

— Sunt avizi.

— Dar bătrânii?

— Sunt avari.

— Care-i cel mai rău cusur al negustorului?

— Înșelătoria.

— Ce pisică te mângâie mai întâi cu lăbuța și când n-o vezi scoate ghearele să te zgârie?

— Prietenia mincinoasă.

— De ți-aș cere apă în ciur să-mi aduci, cum ai face?

— Aș aștepta vremea ca mai întâi să înghețe apa.

— Cum ai prinde un iepure fără să alergi după el?

— Aș aștepta să vină el la mine, fie și fript la tavă.

Regele, înveselit de țăranul-măscărici, care se întrecea în răspunsuri șugubețe, îi punea mereu întrebări, una după alta, pe nerăsuflăte, de se rostogoleau întrebările și răspunsurile mai grozav ca mingile când se dau de-a dura din înaltul scării până la ultima treaptă.

— Ce-i mai iute ca fuga iepurelui urmărit?

— Gândul.

— Dar vorba ce-i?

— E căruța gândului, că doar ea îl poartă.

— Care-i cea mai gustoasă băutură?

— Cea băută în casa altuia, mai ales, cea de la Curțile Domnești și nu cea cumpărată pe bani, la târg.

— Pe cine-l chemi și-ți răspunde, îl auzi, dar nu-l vezi?

— Ecoul.

— Cine îmbătrânește doar după o lună?

— Chiar luna.